

[Borgbjerg.]

han siger: ja, han der saa varmt følte med den vaagnende, den sig rejsende Bondestand, og gav den saa prægtige Sange, han vilde, hvis han havde levet videre, have gjort det samme over for den Arbejderklasse, som vaagnede og rejste sig — det vilde i Virkeligheden have været eet for ham —, men naturligvis med andre Udtryk og paa en anden Maade, for hans Ord var tids- og stedsbestemte, som alle store Mænds er og maa være; det er Aanden, man skal trænge ind til, den evige eller i alt Fald længe varende.

Man maa, som Vilhelm Andersen siger, omruste, og det forstod Grundtvig selv; naar han priste Hedenold og Kæmpelivet, omrustede han selv. De husker det berømte Vers om Nordens Aand:

„Ærlig Kamp var deres Glæde“,
— de gamle Forfædres, Hedningernes —
„Ærlig Kamp var deres Glæde,
Bryst mod Bryst og Haand mod Haand,
Alt som vi i Kredsen træde,
Pen mod Pen og Aand mod Aand,
Aanden kun sit Redskab skifter,
Aandens Løsen er Bedrifter.“

Han var Liberalismens Mand, for Tiden var Liberalismens, og Liberalismen var i Pagt med alt Fremskridt og Udvikling. Men Liberalismen var kun Formen, hvorunder den franske Revolutions Friheds-, Ligheds- og Broderskabstanke skulde føres igennem, den tidsbestemte Form. Han vilde som Grundlovens Fædre Stændertiden afløst af en Folketid, og naar han saa, at Liberalismen blev til Kapitalismen, vilde han sikkert have erkendt, at saa var det ikke længere det historiske Middel, saa maatte der andre Midler — vi mener nu Socialismen — til at naa det samme Ideal, som de gamle Liberalister tænkte sig.

Grundtvig skrev den kendte Sang, der endnu synges omkring paa Højskolerne, i 1848:

„Folkeligt skal alt nu være,
trindt om Land fra Top til Taa,
noget nyt der er i Gære,
det selv Tosser kan forstaa.“

Saa synger han videre i et af Versene:

„Faar vi ægte danske Love,
danske Skoler, splinterny“,

— han var ikke bange for Skoler, der skulde reformeres i Tidens Aand —

„danske Tanker, danske Plove“
— her er en Smule Planøkonomi og national Økonomi —

„rinder op vort gamle Ry“.

Men saa er der en Linie i et af de sidste Vers, hvor han ønsker en Samfundstilstand, hvor

„mens hver har Sysler sine,
alle dog hinanden ligne“.

Han var ikke bange for at skrive et Digt til Frihedens, Lighedens, Broderskabets Pris. Verset om Lighed begynder saaledes:

„Folkelighed er et nordisk Ord,
lempelig løser det Lighedens Gaade“,
og alle Vers slutter med:

„derfor tone paa Land og Hav:

„Frihed, Lighed og Broderskab“,
saadan udtalte han det nemlig. Se, det er netop mit Ideal.

Jeg talte om Studenterproletariatet. Det er en Ulykke baade for Samfundet og for dem selv. De havde haft meget bedre for aldrig at have haft Lejlighed til at bruge Tid og Penge o. s. v. til Studierne. De er blevet uskikket til det praktiske Liv, hvis de skal gaa langvarigt eller livsvarigt arbejdsløse. Min højtærede Forgænger Byskov vilde bort fra 1903-Loven, der er ikke Tid til at gaa nærmere ind derpaa, det behøves heller ikke ved denne Lejlighed, jeg gik derimod, jeg holdt paa 1903-Loven. Vi skal ikke tilbage til forud for den, vi skal videre frem, de Spirer, der blev plantet, skal næres, plejes og videreudvikles.

Universitetet foreslog en bestemt Karakter, 6-Tallet, som Adgang til Universitetet, jeg gik imod. Men hvad der gaar igennem hele min Skolepolitik og dens Fortsættelse — det tvivler jeg ikke om, under min højtærede Efterfølger —, er det, at vi naturligvis ikke skal have flere Embedsmænd og ligestillede, end Landet nogenlunde har Brug for — der skal være en lille Margin, men ikke saa forfærdelig mange flere. Men de skal mere og mere udgaa fra hele Folket, fra alle Samfundslag og skal hjælpes dertil. Vi har ingen Statistik over deres sociale Oprindelse, men jeg har foretaget Stikprøver, og det viser sig, at i den Henseende har 1903-Loven sat alt for ringe Spor. Endnu er vor Embedsstand, Sagførere, Lærere og dermed ligestillede, i det væsentlige udgaaet fra de økonomisk bedrestillede, og fra det, man kalder Intelligensen eller Dannelsen. Det er dér, vi skal have